

Ġunju Żmien il-Ħsad

Kitba ta' Nicholas Vassallo D. Litt.

Bejn l-1951 u l-bidu tas-snin sebghin, hekk kif jerfghu mill-ħsad tas-silla, il-bdiewa li kellhom ir-raba' lejn il-Qajjied, lejn Ta' Qronfla u lil hemm mill-Wied taż-Żebbuġi arahom kollha jhabirku minn qabel is-sebħ biex sa tmint ijiem qabel il-festa ta' San Nikola jkunu hasdu, rabtu u ġarrew iż-żara' tagħhom minhabba l-biża' li jinharqilhom b'xi sufarelli jew karti tal-murtali.

Ta' min ifakkar li sa dawk is-snin in-nar tal-festa kien jinharq mill-Qajjied sewwa sew fejn illum hemm l-arblu tal-bandiera tal-Kunsill.

Madankollu, wiehed jista' jghid li żmien il-ħsad u l-ġabra kien jibda qabel Mejju. Fl-aħħar jiem tar-rebbiegħa l-bidwi kien jiġbor iż-żofżfa: xitla baxxa bil-weraq irqiq hafna li, minhabba li ma tinqabadx bil-mingel trid bilfors tingabar bl-idejn, kemm jista' jkun filghodu kmieni qabel tishon ix-xemx. Is-soltu kienet tinżera' f'art b'hamrija skarsa għax iż-żofżfa ma tinhtiegħ art għammiela.

Iż-żerriegħa tagħha ta' lewn roża, irraq mill-ġulbiena, kienet meqjusa l-aqwa għalf għall-hamiem. Minhabba f'hekk, kuljum malli jerfghu mill-ġbir tagħha, il-bdiewa kienu jghattu l-gżuż bi xkejjer biex ma jdoqqhiex il-hamiem fis-shana tal-jum.

In-nies tar-raba', lanqas kienu jilhqu jiġbru iż-żofżfa li ma kinux imiddu għonqhom għall-ħsad tal-widna u l-ġulbiena: xogħol iebes u li jkidek għax kemm wahda kif ukoll l-oħra jikbru ma' wiċċ l-art u jehtiegħ jingabru f'qasir żmien, qabel ikunu nixfu għal kollox biex la jwaqqghu l-weraq u lanqas iż-żerriegħa.

Mal-ħsad il-bidwi kien ikebbibhom f'għamar u jhalli l-wiċċ jinxfew sew, imbagħad

jorbtuha f'qatt u jlestuha fi mnieżel jew gżuz ta' hamest ehmiel. Dawn iż-żewġ hxejjex kienu l-ghalf ideali għall-bhejjem tal-fard hekk li ta' qabilna kienu jghidu: *il-fard li jiekol il-widna jrodd laħam bil-wiżna*. Iżda jekk il-ġulbiena tkun se tindires, il-bidwi kien jiġborha fi gżuz imdaqqsin biex wara nofs Ġunju, f'hin l-irtuba, iġorrha għal fuq il-qiegħa u waqt l-eqqel tax-xemx jidriha bil-bhejjem.

Hafna drabi sa ma jkun għabar l-uċuħ kollha li Alla jibgħat, il-bidwi qajla kien jerfa' rasu mill-art: filghodu jahsad, mgħawweġ għanċ, sa ma l-wiċċ jitbaskat u mbagħad jahrat u jxattab biex jillesti l-art għat-tahwil. Il-ħsad tax-xgħir u tal-qamħ (jew, kif hafna kienu jsejhulu *ż-żara'*) lill-bidwi kien jifnih. Xi drabi biex ihaffef fix-xogħol kien iqabbad ukoll xi lavranti jagħtuh daqqa ta' id jew jagħti l-ħsad imqietta lil xi gaj guvnotti u xebbiet li ma jkollhomx fejn jahdmu f'tagħhom.

*Meta tinzertalu sena
għammiela kellu bir-raġun
għalfejn iserrah moħħu li
f'Santa Marija, bl-
għajnuna ta' Alla, se
jhallas il-qbiela u jimla l-
għorfa u l-matmura bil-
ħsieb li sa ma tgħaddi x-
xitwa se jkollu x'jagħlef u
biex imantni lill-familja.*

Hafna tfajliet imwassla ghaż-żwieġ gemmghu d-dota tagħhom minn dan ix-xogħol, u dawk *tal-galbu* kienu jagħmlu hilitom biex, mhux biss ilaħqu mal-lant, iżda wkoll ikunu aqwa minn shabhom ġuvintur bil-hsieb li s-sena ta' wara s-sid jerga' jhaddimhom.

Meta l-jum, imbagħad, jirkaċċa sewwa għas-shana, il-bidwi darba minnhom ftit qabel inzul ix-xemx arah jirrixxetta roqgħa ġmiela ta' art f'nofs għalqa fejn taħkem iż-żiffa, inaddafha kemm jista' jkun miż-żrar, ibixx hafif għal darba tnejn u wara li jkun xerred is-sifa amnewwel, iballatha u jqegħidha sewwa.

Hekk ikun lesta l-qiegħa u l-ghada stess erhilu jidres bil-bhima u jqalleb bil-midra biex iż-żerriegħa mfosdqa tinżel taht waqt li t-tiben is-shih jitla' fil-wiċċ u jinhaleġ. Biex il-qiegħa toqgħod aħjar, aktarx li l-ewwel ma

jidres kien ix-xgħir minhabba li dan ma jehtieġx wisq żmien biex jittfarrak; fuq kollox it-tiben tax-xgħir rari kien jintgħalef lill-bhejjem u għalhekk kien jithalla aktar *shih*.

Meta l-wiċċ ikun indires biżżejjed, il-bidwi kien l-ewwel ifarfar mill-aħjar li jista' t-tfur l-ohxon u jiġbdu għall-ġenb u mbagħad, bil-luh, jgħolli t-tfur irqiq biż-żerriegħa b'kollox kontra r-riħ biex b'hekk il-frak johroġ marriħ u l-qmuh jibqgħu f'nofs il-qiegħa.

Dawk kienu jiem ta' sodisfazzjon kbir għall-bidwi l-aktar meta jara l-ixkejjer tal-faxx mimlijin sa l-ghoqda u mdawrin mal-qiegħa sa ma jaslu jiem il-ħażna. Meta tinzertalu sena għammliela kellu bir-raġun għalfejn iserrah mohhu li f'Santa Marija, bl-ġajjnuna ta' Alla, se jhallas il-qbiela u jimla l-ghorfa u l-matmura bil-hsieb li sa ma tghaddi x-xitwa se jkollu x'jagħlef u biex imantni lill-familja.

Kant

għal waqt il-quddiesa tat-tieġ

Għal aktar informazzjoni ċemplu lil

Vanna Bugelli

(Tas-Simi)

fuq tel: **2146 8328**